Bijlage: Eerste begrotingswijziging 2027

Inleiding

De programmabegroting 2027 laat een saldo zien van € 0, terwijl de meerjarenraming sluit met een tekort van € 154.000 (2028), een overschot van € 257.000 (2029) en een overschot van € 230.000 (2030). De raming van de uitkering uit het gemeentefonds is in de aangeboden ontwerpbegroting gebaseerd op de meicirculaire 2026. Recent hebben we de septembercirculaire 2026 ontvangen. Deze circulaire is, samen met een aantal andere mutaties, de aanleiding voor de voorliggende eerste begrotingswijziging 2027.

Financiën

De saldi van de programmabegroting 2027 en meerjarenraming 2028-2030 zien er na de eerste begrotingswijziging als volgt uit:

Bedragen in €, afgerond op duizendtallen		***2027***	***2028***	***2029***	***2030***
Saldo programmabegroting 2027 (voor onttrekking ARNVB)		*287*	*154*	*-257*	*-230*
Mutatie uitkering gemeentefonds		-419	-312	-430	-309
Af: budgettair neutraal: DU Openbare bibliotheken		105	0	0	0
Mutaties o.b.v. septembercirculaire 2026		*-314*	*-312*	*-430*	*-309*
Overige mutaties programmabegroting:					
Budget voor SLT	S	200	350	350	350
Hoger budget voor toezicht openbare ruimte (per saldo)	I	0	0	0	0
Hoger budget voor bijdragen aan GR-en (stelpost)	S	25	200	200	200
Hoger budget voor wijk-GGD-er (per saldo)	I	40	40	0	0
Hoger budget toekomstbestendig museumaanbod	I	200	200	200	0
Hogere OZB-opbrengsten	S	-60	-60	-60	-60
Hoger budget gymnastiekvervoer AJP	S	10	10	10	10
Hoger budget voor preventie, toezicht en handhaving Alcoholwet	I	45	45	0	0
Mutaties overig		*460*	*785*	*700*	*500*
Saldo na 1e begrotingswijziging 2027 (voor onttrekking ARNVB)		433	627	13	-39
Onttrekking algemene reserve niet vrij besteedbaar	I	-433	0	0	0
Saldo na 1e begrotingswijziging 2027 (- = voordelig)		**0**	**627**	**13**	**-39**

De mutaties worden hieronder toegelicht:

Ontwikkeling gemeentefonds
Ten aanzien van het gemeentefonds ontvangen we van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) jaarlijks drie circulaires, in mei, september en december. De meicirculaire geeft de vertaling van de voorjaarsnota van de rijksoverheid, de septembercirculaire de vertaling van de miljoenennota en de decembercirculaire rondt het uitkeringsjaar zoveel mogelijk af. De ontwikkeling van de uitkering gemeentefonds ziet er op basis van de septembercirculaire 2026 als volgt uit:

	2027	***2028***	***2029***	***2030***
Meicirculaire 2026	63.815	61.652	60.723	61.606
Septembercirculaire 2026	64.234	61.964	61.153	61.915
Verschil (- = voordelig)	**-419**	**-312**	**-430**	**-309**

In de septembercirculaire zijn een aantal nieuwe decentralisatie-uitkeringen (DU) opgenomen. Het gaat hierbij o.a. om de DU Openbare bibliotheken. Het doel van deze uitkering is om gemeenten in staat te stellen te voldoen aan de gewijzigde Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob). Deze wet verplicht gemeenten te zorgen voor toegankelijke bibliotheekvoorzieningen binnen redelijke afstand voor inwoners. Gemeenten ontvangen hiertoe een bijdrage van € 62 miljoen in 2027. Voor Tholen is dit een bedrag van € 105.000. We stellen voor dit bedrag budgettair neutraal te verwerken.

Met eventuele compensatie voor de gestegen kosten van de jeugdhulp is nog geen rekening gehouden. Het nieuwe advies van de Deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd (Commissie van Ark) wordt begin 2027 verwacht. Dit advies is zwaarwegend en maatgevend. We gaan er dan ook vanuit dat het rijk dit advies zal opvolgen.

Budget voor SLT
De ontwikkeling naar een Stevig Lokaal Team voor de hele gemeente vraagt, naast een andere werkwijze, ook financiële ruimte. Het opbouwen van de nieuwe organisatie, het aangaan van de samenwerking met consortiumpartners en het zelf bieden van basishulp kost capaciteit, terwijl de besparing die hiermee wordt beoogd, namelijk minder inzet van duurdere, geïndiceerde hulp vanuit Zorg in Natura, pas na verloop van tijd zichtbaar gaat worden. Op basis van de huidige uitgangspunten verwachten wij in totaal een bedrag van € 550.000 nodig te hebben om het eindplaatje te realiseren. In lijn met onze transitiestrategie geven wij ook de financiële dekking gefaseerd vorm. Voor 2027 hebben wij € 200.000 verwerkt in de eerste begrotingswijziging 2027. De bestaande leeromgeving Stevig Lokaal Team wordt hiermee uitgebreid naar de kernen Stavenisse, Scherpenisse en Poortvliet.

Vanaf 2028 hogen wij dit bedrag structureel op naar € 350.000, zodat de transformatie voldoende kracht krijgt. Wij evalueren doorlopend of de gekozen aanpak het gewenste effect heeft. Bij de begroting van 2031 bepalen wij specifiek of de volgende tranche, richting het volledige bedrag van € 550.000, budgettair neutraal kan worden verwerkt. Wij bezien dan of de gerealiseerde besparing voldoende is om deze volgende stap te dekken. Zo bouwen wij, naast de organisatie, ook de financiële dekking van het Stevig Lokaal Team stap voor stap en op basis van bewezen resultaten op.

Hoger budget voor toezicht openbare ruimte
In het beleidsprogramma is het verbeteren van de kwaliteit van de openbare ruimte als speerpunt opgenomen. Daarbij is specifiek aangegeven dat het toezicht op het herstel van de openbare ruimte na kabelgraafwerkzaamheden moet worden aangescherpt.
Door de voorbereiding en uitvoering van diverse ruimtelijke ontwikkelingen en herinrichtingsprojecten ontbreekt momenteel de capaciteit om het toezicht op de uitvoering van civiele onderhoudsbestekken en werkzaamheden van nutsbedrijven te intensiveren. Daarom stellen we voor om hiervoor de komende twee jaar een jaarlijks budget van € 100.000 beschikbaar te stellen. De dekking vindt plaats uit de specifieke uitkering Realisatiestimulans.

Hoger budget voor bijdragen aan GR-en
Vanwege diverse budgettaire ontwikkelingen bij gemeenschappelijke regelingen stellen we voor om een structurele stelpost op te nemen van € 200.000, met name door een (verwachte) hogere bijdrage aan GR RUD Zeeland.
Het algemeen bestuur van RUD Zeeland heeft in december 2025 besloten om de bijdragesystematiek te herijken. De huidige systematiek stamt in de basis uit 2016. De onderliggende kentallen, frequenties en normen zijn sinds 2019 niet meer geactualiseerd en de verdeelsleutels zijn sindsdien niet aangepast aan de gegroeide en gewijzigde taakomvang. De nieuwe systematiek sluit aan bij het landelijk voorkeursmodel en leidt tot een bijdrage met meer nadruk op het collectieve belang. Op het totaal van de begroting van RUD Zeeland is de uitkomst budgettair neutraal. Tussen de deelnemers onderling treden wel herverdeeleffecten op. De herijkte financieringssystematiek leidt tot aanpassing van de uitgangspunten voor de berekening van deelnemersbijdragen en daarmee tot een wijziging van de bestaande bijdrageverordening. Het voorstel tot het vaststellen van deze gewijzigde bijdrageverordening wordt ter zienswijze voorgelegd aan de raden van de deelnemende gemeenten en aan provinciale staten. Na verwerking van de zienswijzen besluit het algemeen bestuur definitief. De herijkte systematiek wordt verwerkt in de begrotingen vanaf begrotingsjaar 2028. Voor de gemeente Tholen stijgt de bijdrage naar verwachting met € 170.000 structureel.
Daarnaast stijgt de bijdrage van Tholen op grond van de 1e begrotingswijziging 2027 van RUD Zeeland met € 23.000 structureel. Een deel van deze stijging houdt verband met de verwerking van de cao-effecten. Daarnaast heeft de verschuiving van generieke naar productieve formatie gevolgen voor de verdeling van de deelnemersbijdragen.

Hoger budget voor wijk-GGD-er
De afgelopen jaren neemt het aantal meldingen van inwoners met verward of onbegrepen gedrag toe. Deze situaties hebben vaak gevolgen voor zowel de betrokken inwoner als de leefbaarheid en veiligheid in de omgeving. Het gaat regelmatig om complexe problematiek op het snijvlak van zorg, veiligheid, wonen, schulden en sociale omstandigheden. Daarbij blijkt dat een deel van deze inwoners niet of onvoldoende wordt bereikt door het reguliere hulpaanbod. Daarom willen we een tweejarige pilot uitvoeren met de inzet van een wijk-GGD-er. Deze vormt de verbindende schakel tussen inwoners, hun omgeving, de gemeente, politie en zorgorganisaties. Door vroegtijdig signalen op te pakken, actief contact te leggen en langdurig betrokken te blijven, kan de wijk-GGD-er escalatie voorkomen en passende ondersteuning organiseren. In verschillende Zeeuwse gemeenten is inmiddels positieve ervaring opgedaan met de inzet van de wijk-GGD-er. De aanpak leidt tot betere samenwerking tussen partners, meer grip op complexe casussen en een verbetering van de situatie van betrokken inwoners en hun omgeving. De pilot draagt bij aan de ambitie uit het beleidsprogramma 2026-2030 om niemand tussen wal en schip te laten vallen door het instrumentarium binnen het domein zorg en veiligheid verder te ontwikkelen. De inzet versterkt de verbinding tussen zorg en veiligheid, voorkomt escalatie, bevordert een veilige en leefbare woonomgeving en zorgt ervoor dat kwetsbare inwoners sneller passende hulp ontvangen. Voor de pilot, welke loopt tot 1 april 2029, is een budget van circa € 75.000 per jaar benodigd. Hiervan kan jaarlijks € 35.000 gedekt worden vanuit het innovatiefonds binnen het Regiobudget beschermd wonen.

Hoger budget Museumaanbod
In het beleidsprogramma zetten we in op het behoud en de versterking van het verenigingsleven. Ook werken we met besturen en vrijwilligers aan een toekomstbestendig en aantrekkelijk museaal aanbod.
Het haalbaarheidsonderzoek van BMC, dat op 17 september aan uw raad is gepresenteerd, concludeert dat een toekomstbestendig museum- en erfgoedaanbod op Tholen en Sint Philipsland alleen mogelijk is, wanneer de betrokken organisaties intensiever samenwerken, verder professionaliseren en er geïnvesteerd wordt in actuele, aantrekkelijke en onderling samenhangende presentaties en exposities. Om deze ontwikkeling mogelijk te maken, stelt het college voor om gedurende drie jaar jaarlijks € 200.000 incidenteel beschikbaar te stellen voor een tijdelijke opbouwfase. Tijdens deze opbouwfase werken de organisaties gezamenlijk aan de professionalisering en versterking van het museum- en erfgoedaanbod, daarbij ondersteund door professionele krachten. Zij ontwikkelen een samenhangend concept en krijgen ondersteuning op onder meer fondsenwerving, marketing en communicatie, vrijwilligersbeleid, collectiebeheer en deskundigheidsbevordering. Zo bouwen zij aan een stevige organisatorische basis, waarmee zij na afloop van de opbouwfase zelfstandig kunnen functioneren.

Hogere OZB-opbrengsten
Op basis van de voorlopige prognose van GR Sabewa Zeeland kunnen we de OZB-opbrengsten voor 2027 verhogen met € 60.000. Dit wordt veroorzaakt door meer areaal-uitbreiding.

Hoger budget gymnastiekvervoer AJP
Sinds het schooljaar 1997/1998 wordt aan BBS Het Kompas te Anna-Jacobapolder een vergoeding verstrekt voor de kosten van het gymnastiekvervoer. Deze wordt toegekend vanwege het niet aanwezig zijn van een gymlokaal in de eigen kern. In alle andere kernen van onze gemeente is wel een gymnastiekaccommodatie aanwezig. We streven immers naar een goede onderwijsstructuur, waarin de voorzieningen overal in de gemeente dicht bij huis beschikbaar zijn. Het schoolbestuur van BBS Het Kompas regelt het vervoer zelf. De vervoerskosten zijn de afgelopen jaren fors gestegen, terwijl het budget niet is verhoogd. Daarom stellen voor om het budget structureel met € 10.000 te verhogen.

Hoger budget voor preventie, toezicht en handhaving Alcoholwet
In 2025 is in Zeeland een nalevingsonderzoek uitgevoerd naar de verkoop van alcohol aan jongeren. Dit onderzoek richtte zich op commerciële horeca, paracommerciële horeca, supermarkten en slijterijen. Uit dit onderzoek is naar voren gekomen dat de naleving van alcoholverkoopregels aan jongeren in Tholen aanzienlijk is gedaald ten opzichte van een eerder nalevingsonderzoek in 2023 en bovendien onder het Zeeuwse gemiddelde ligt. Met name de commerciële en paracommerciële horeca scoren zeer laag. We hebben uw raad toegezegd maatregelen voor te bereiden om de naleving te verbeteren. Met het tweejarig ‘Plan van aanpak, Preventie, Toezicht en Handhaving Alcoholwet Gemeente Tholen 2027-2028’ geven we op projectbasis uitvoering aan extra preventie, toezicht en handhaving van de Alcoholwet. Het plan combineert handhaving met preventie en ondersteuning van ondernemers. Het plan heeft als centrale doelstelling het terugdringen van alcoholverstrekking aan jongeren onder de 18 jaar binnen alle relevante verkooppunten in de gemeente. Voor de uitvoering van dit project is een budget benodigd van € 90.000 voor een periode van twee jaar. De uitvoering van voorliggend projectplan past binnen de uitvoering het nog vast te stellen
Dit Zeeuwse kader gaat veel breder dan alleen de preventie en handhaving bij alcoholverkooppunten. Het richt zich op het beleid ter preventie van alcoholgebruik onder jongeren en jongvolwassenen, het versterken van de naleving van de Alcoholwet en het verbinden van preventie en handhaving in één gezamenlijke Zeeuwse aanpak. De opstelling van dit Preventie- en Handhavingskader Alcoholwet 2027–2031 Zeeland bevindt zich op dit moment in de afrondende fase, gemeentelijke besluitvorming hierover is in december voorzien.

Hogere mutatie ARNVB
De geraamde onttrekking aan de Algemene reserve niet vrij besteedbaar wordt voor 2027 verhoogd van € 287.000 naar € 433.000.